

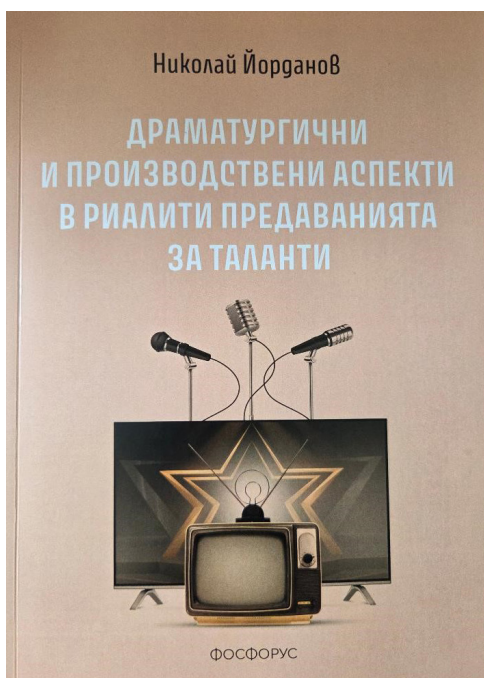
ЗА ТАЛАНТА ДА СЪЗДАВАШ ФОРМАТИ ЗА ТАЛАНТИ: НОВО ИЗСЛЕДВАНЕ В ЕДНА СЛАБО ИЗСЛЕДВАНА ОБЛАСТ НА ТЕЛЕВИЗИОННОТО ПРОИЗВОДСТВО

Илия Кожухаров
Нов български университет

Йорданов, Н., 2025. *Драматургични и производствени аспекти в риалити предаванията за таланти*. София: Фосфорус, ISBN 978-619-93272-0-3

Силуетът на Чарли Чаплин. Рок-лята на Мерилин Монро. Лунната походка на Майкъл Джексън. Всички те отдавна са се превърнали в знаци на поп културата на XX век и биват разпознати дори от неизкушените от киното или съвременната музика зрители. В последните близо тридесет години към тези своеобразни символи можем да причислим и Окоето, което вижда всичко; Златния бутон, даващ път към славата; Столът на богатството и много други познати елементи, превърнали се в част от колективното, често непотърсено и непоискано познание.

Тези елементи са подробно разгледани в книгата на ас. д-р Николай Йорданов „Драматургични и производствени аспекти в риалити предаванията за таланти“. Трудът му надниква в дебрите на една широко позната, но слабо изследвана територия на съвременните аудио-визуални произведения, които окупират

най-гледаното време на телевизиите и съдържанието на интернет платформите – риалити форматите. Текстът поставя фокус върху шоу програмите за таланти, но анализира и други субжанрове. Проследена е историята на възникването на този тип телевизионни предавания, обясняват се механизмите на тяхното концептуализиране, драматургично изграждане, производство и глобално разпространение.

Точно както обекта на изследването, книгата е на места сериозна, на места почти фриволна. Тя представлява интерес не само за специалистите, занимаващи се професионално с телевизия или с медийни изследвания, но и за широката аудитория, която консумира този тип телевизионна продукция. Може би затова текстът е лишен от претенция и излишно усложняване, информацията е поднесена ясно и на достъпен език, а всяка глава е богато илюстрирана с графики, снимки и нагледни примери за разглежданите теми.

Това, което превръща „Драматургични и производствени аспекти в риалити предаванията за таланти“ в интересно и полезно научно четиво, е очевидната експертиза на автора като практик в областта, която анализира. Някои от главите в книгата са своеобразен наръчник за производство на риалити формат. Процесите по замисляне, осъществяване и презентирание на предаванията от жанра са прецизно проследени и подробно обяснени. Така книгата предлага достъп до територия, която е почти неизследвана не само у нас. Компаниите, произвеждащи този тип формати, ревниво пазят своя драматургичен и бизнес модел, а тук той е многостранчиво разгледан.

Първата глава е посветена на появата на изследвания жанр. Проследява се накратко историята на появата на предаванията за таланти – най-напред в радиото, а по-късно и в телевизията, както и развитието им в риалити телевизионни формати. Авторът анализира пазарното разпределение в производството и експорта на риалити форматите изобщо, без да се ограничава до тези за таланти. Включено са инфографики, които ясно илюстрират не само световните тенденции в производството на този род телевизионна продукция, а и структурата на българския пазар за внесени и местни риалити формати – по жанр, по страна на произход, по телевизионни канали и прочие. Направена е кратка, но ясно формулирана прогноза за посоките на развитие на жанра. Изведени са изводи за перспективите на българските автори и продуценти в създаването и глобалната дистрибуция.

Във втора глава акцентът е поставен върху механизма за разпространение на телевизионните формати, обяснява се донякъде парадоксалният им бизнес модел и се анализират начините, по които създателите им съумяват да запазят тяхната философия и облик при адаптацията им в различни като култура държави. Акцентира се върху естеството на така наречената Продукционна библия, нейната значимост за адаптацията на риалити

форматите съобразно културните специфики на различните аудитории в отделните части на света. Представени са основните целеви групи сред потенциалните зрители и детайлно е изведена връзката между профилите на различните типове публика и продуктовото позициониране, което е основополагащ източник на финансирането на високобюджетните риалити предавания.

Трета глава акцентира върху производствените аспекти на този тип телевизионна продукция, проследявайки подробно етапите на тяхната изработка. Направен е изчерпателен анализ на структурирането на екипите и подробно са изброени функциите на различните професионалисти в тях, с особен акцент върху ключовите позиции на отделните типове продуценти и режисьорската работа.

Четвърта глава е особено интересна с акцента върху основните „лица“, както ги нарича Николай Йорданов – жури, водещи и публика. Обяснени са неочаквано многообразните критерии, по които се подбират, сложният процес на селекция и механизмите на работа с тях. Анализирани са основните характеристики, които е необходимо да притежават тези равностойни, според опита на автора, участници в този тип телевизионни продукции. Текстът е подкрепен с множество илюстрации и примери, които онагледяват изведените от автора заключения.

Петата глава акцентира върху подбора и типовете участници, разглеждайки всички етапи от регистрацията до представянето им на сцена. Изведени са основните типаж и се анализира подходът на работа с хората, които се превръщат в основни персонажи на сюжетите в риалити предаванията за таланти.

Последната глава разглежда всевъзможни драматургични аспекти на форматите за таланти – от типовете персонажи и истории до елементи като графична опаковка, музика и етични норми при изграждане на разказа.

„Драматургични и производствени аспекти в риалити предаванията за таланти“ е книга, която търпи своето развитие и продължение, защото изследваният жанр е необятен и неизменно актуален. Най-ценният принос е във факта, че базирайки си на видимо значителния си опит, Николай Йорданов разкрива механиката на тяхното създаване. Книгата е четиво, адресирано към широка публика, което предоставя поглед отвъд светлината на прожекторите в най-гледаното телевизионно време. Чрез нея читателят наистина „вижда всичко“.

ЛИТЕРАТУРА

ЙОРДАНОВ, Н., 2025. *Драматургични и производствени аспекти в риалити предаванията за таланти*. София: Фосфорус, ISBN 978-619-93272-0-3

REFERENCES

YORDANOV, N., 2025. *Dramaturgichni i proizvodstveni aspekti v rialiti predavaniyata za talanti*. Sofia: Fosforus, ISBN 978-619-93272-0-3 [In Bulgarian]

**THE TALENT TO CREATE FORMATS FOR TALENT:
NEW RESEARCH IN A LITTLE-RESEARCHED AREA
OF TELEVISION PRODUCTION**

✉ **Dr. Iliya Kozhuharov, Assos. Prof.**
New Bulgarian University
Sofia, Bulgaria